

Lietuvos Respublikos Seimo
Aplinkos apsaugos komiteto
Pirmininkei Aistei Gedvilienei

DĖL VĖJO ELEKTRINIŲ PARKO

2024 m. sausio 22 d.

Asociacija „Kraštovaizdis“ (toliau – ir Asociacija) atstovauja suinteresuotą visuomenę aplinkos klausimais bei priimant su aplinka susijusius sprendimus. UAB „Žalia žemė“ (kartu su UAB „Evecon“) planuoja statyti iki 117 vėjo elektrinių parką Alionių seniūnijos, Širvintų seniūnijos ir Zibalų seniūnijos Širvintų rajono savivaldybės Vilniaus apskrityje teritorijoje, kurių vienos vėjo elektrinės (toliau – VE) galia – iki 8 megavatų, aukštis iki 280 m (toliau – VE parkas).

Suinteresuotai visuomenei, atstovaujamai Asociacijos, kelia susirūpinimą numatomo statyti VE parko apimtis ir dydis, ar numatomi jo sprendiniai nekelia pavojaus visuomenės sveikatai, aplinkai ir gamtai. VE parką numatoma statyti asociacijos atstovaujамų asmenų gyvenamoje teritorijoje, todėl VE parkas turi tiesioginę įtaką šių asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, jų gyvenimo ir aplinkos kokybei.

Daugiau nei 800 Širvintų rajono gyventojų ir numatomo VE parko teritorijoje turinčių nuosavybės asmenų kreipėsi į Širvintų rajono savivaldybės merę, prašydami inicijuoti griežtesnių reikalavimų ir didesnių – mažiausiai dvigubai ar dar reikšmingesnio dydžio atstumų (apsaugos zonų) nuo numatomų statyti vėjo elektrinių iki žmonių gyvenamųjų pastatų, kultūros vertybių, saugomų gamtos ir kraštovaizdžio objektų nustatymą, nei yra numatyti šiuo metu VE parko projekto vystytojų. Palyginimui: 2021 m. duomenimis Širvintų rajono savivaldybės Alionių seniūnijos gyventojų skaičius buvo 704, Zibalų seniūnijos – 934, Širvintų seniūnijos – 2850 (ši seniūnija yra didžiausia pagal plotą ir antra pagal gyventojų skaičių po Širvintų miesto, tačiau VE parkas užims nedidelę jos ploto dalį, besiribojančią su Alionių ir Zibalų seniūnijomis, <https://geodata.lt/sirvintu-rajono-savivaldybes-gyventoju-skaicius/>). Numatomą VE parko teritoriją galite pamatyti čia: <https://www.zaliazeme.lt/>. Numatomos statyti vėjo elektrinės yra itin didelės, jų išdėstymas tankus, VE parko teritorijoje yra daug saugomų gamtos, kultūros paveldo objektų, daug gyvenviečių, vienkiemių, todėl vėjo elektrinių veikla ir neigiamos jos pasekmės (pvz., garsas, mirksėjimas nakties metu, vibracija, šešėliavimas, turto nuvertėjimas, nes šalia vėjo elektrinių esančiuose sklypuose negalima ar ribojama statyba, yra kitų apribojimų veiklai, ir kt.) neišvengiamai neigiamai paveiks tiek gamtą, tiek kiekvieną gyvenantį žmogų. Didelė dalis VE parko teritorijoje gyvenančių ir joje nuosavybės turinčių žmonių prieštarauja tokio VE parko statybai. Atkreiptinas dėmesys, kad VE parko projekto vystytojas pateikia itin mažai informacijos apie vykdomą projektą, taip pat neteikia informacijos ir Asociacijai, neatsako į jos raštiškus prašymus pateikti informaciją.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad šiuo metu nėra patvirtintų specialiųjų teritorijos planavimo dokumentų, kurie reglamentuotų vėjo elektrinių išdėstymą Širvintų rajono savivaldybės teritorijoje. Tai kelia ypač didelį susirūpinimą, nes būtent nustatyta tvarka parengti teritorijų planavimo dokumentai užtikrina itin reikšmingų ir didelių infrastruktūros projektų, jų sprendinių, VE parko atveju – vėjo elektrinių kiekio, dydžio, išsidėstymo ir atstumų nuo žmonių gyvenamųjų vietų, saugomų objektų ir kt., atitiktį teisės aktų reikalavimams, visuomenės sveikatai ir gamtos bei aplinkos apsaugai. Iš VE parko vystytojų jaučiamas spaudimas pastatyti kuo daugiau VE, nepaisant gyventojų nepasitenkinimo, galimo neigiamo poveikio gamtos bei kultūros vertybėms, žmonių sveikatai ir gerovei. Nors galiojantys teisės aktai nenumato pareigos rengti specialiuosius teritorijų planavimo dokumentus vėjo elektrinių statybai, tačiau nesant nustatyta tvarka parengtų ir patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų, kurių savivaldybėms teisės aktai nedraudžia rengti, darni tokios itin reikšmingos infrastruktūros plėtra konkrečioje savivaldybėje iš esmės neracionali ir neatitinka viešųjų ir visuomenės interesų.

Asociacijai žinoma, kad šiuo metu yra rengiama VE parko poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PAV) ataskaita, kurios rengėjas – UAB „Sweco Lietuva“. UAB „Sweco Lietuva“ atsakinga už galutinės PAV ataskaitos parengimą, o PAV ataskaitos dalį dėl laukinių paukščių apsaugos rengia Lietuvos ornitologų draugija.

Asociacijai besigilinant į situaciją, susijusią su planuojamu VE parku, pastebėjome daug problemų, susijusių su teisės aktais poveikio aplinkai vertinimo procedūrose, ypač dėl VE poveikio gyvajai gamtai – paukščiams: 1) vertinama atsainiai dėl ydingų teisės aktų, 2) nėra nustatyto mechanizmo kaip statant VE gali būti įvertinama ar VE nedaro poveikio.

Vėjo elektrinių parko vystytojai per PAV ataskaitų rengėjus siekia nustatyti mažesnius atstumus nuo vėjo elektrinių iki laukinių paukščių veisimosi, migracijos vietų bei buveinių, nei rekomenduojami mokslininkų ir nustatyti Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-406 (toliau – Aprašas). Apraše nustatyti svarbūs atstumai nuo jautrių vėjo elektrinių poveikiui paukščių ir šikšnosparnių veisimosi, maitinimosi (įskaitant skraidymo tarp jų), migracijos, žiemojimo sankauptų vietų, saugomų ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų ribų, kai vėjo elektrinės daro ar gali daryti reikšmingą neigiamą poveikį bei kiti reikalavimai. Tačiau šis Aprašas patvirtintas jau prasidėjus ne vienam poveikio aplinkai vertinimui dėl vėjo elektrinių parkų statybos Lietuvoje, todėl kyla rizika, kad jo jau pradėtose procedūrose nebus tinkamai laikomasi.

Asociacijai žinoma, kad Širvintų rajone planuojamo statyti VE parko PAV ataskaitos rengimo metu sutartį su Lietuvos ornitologų draugija dėl PAV ataskaitos dalies, susijusios su laukinių paukščių apsauga, rengimo tiesiogiai sudarė VE parko projekto vystytojas – UAB „Žalia žemė“. Tai kelia abejonių dėl šios PAV ataskaitos dalies objektyvumo, nes užsakovui

naudinga, kad tiriamoje VE parko teritorijoje būtų užfiksuota kuo mažiau paukščių migracijos, perimviečių, lizdaviečių, maitinimosi, žiemojimo ir sankaujų vietų. Asociacijos žiniomis, Lietuvos ornitologų draugija, atlikusi tyrimą dėl VE parko teritorijoje esančių paukščių lizdaviečių, nerado ir Saugomų rūšių informacinėje sistemoje (toliau – SRIS) nepažymėjo nė vienos naujos saugomų paukščių lizdaviets. Tuo tarpu Asociacijos pasitelktas ornitologas, turintis teisę aptiktas paukščių lizdavietes įregistruoti į SRIS, numatomo VE parko teritorijoje iki 2023 m. spalio 1 d. surado 22 naujas saugomų paukščių lizdavietes ir jas įregistravo SRIS. Šiuo metu Asociacijos pasitelkto ornitologo iširta apie 60 procentų numatomo VE parko teritorijos. Akivaizdu, kad VE parko vystytojų samdyti ornitologai netinkamai ir nekokybiškai atlieka paukščių stebėseną ir lizdaviečių apskaitą, arba iš tikrųjų VE parko teritorijos neapžiūrėjo ir netyrė. Kyla grėsmė, kad likusi apie 40 procentų VE parko teritorija liks neiširta ir, neturint visų duomenų, PAV ataskaita bus parengta netinkamai. Dėl to gali kilti neatitaisoma žala gamtai, ypač laukiniams paukščiams, kurie dėl VE veiklos dažnai žūva, susidūrę su besisukančiomis jų mentimis, dėl pasikeitusios aplinkos, triukšmo ir pan. būna priversti palikti gyvenamą vietą ir kt.

Manome, kad Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkei žinotinos visos aplinkybės, susiję su vėjo elektrinių parkų plėtra, bei problemos, kurios, tikėtina, kyla ne tik Širvintų rajone. Tikimės, kad mūsų suteikta informacija pasitarnaus sprendžiant klausimus, susijusius su teisės aktais VE parkų planavimo, statybos srityse.

Asociacija (jos atstovai) norėtų susitikti ir išsamiau išdėstyti aktualias problemas dėl VE parko plėtos. Asociacija šiuo atveju neužsiima lobistine veikla kaip ją apibrėžia galiojantys teisės aktai, neteikia pasiūlymų dėl teisės aktų projektų, o, atstovaudama suinteresuotą visuomenę, dalinasi aktualia informacija, kuri, mūsų manymu, aktuali parlamentinėje veikloje. Esant poreikiui, Asociacija pasirengusi nustatyta tvarka pateikti prašymą dėl įrašymo į lobistų sąrašą.

Elektroninio pašto adresas kontaktams: dokumentai@krastovaizdis.eu.

Esant būtinybei, Asociacija gali pateikti visą reikalingą informaciją.

Pagarbiai,

Asociacijos „Kraštovaizdis“ prezidentas

Teisutis Buda